

7 vragen aan een doorlerende docent

Als de docent doctor wil worden

Promoveren naast je drukke baan als leraar (b)lijkt een hele klus. Wat beweegt mensen om dit te doen? Bevalt het? Wat voor mooie ontdekkingen doen ze en welke hobbels moeten ze nemen? Vives laat promoverende leraren aan het woord. In dit nummer vakdidacticus en docent Engels Leslie Piggott.

Vertel eens iets over je promotieonderzoek? Waarom liep je juist hier warm voor?

"Toen ik in 2003 begon als docent, zat ik boordevol ideeën over communicatief onderwijs. Maar op mijn school werd de grammatica-vertaalmethode gebruikt. Leerlingen kregen grammaticaregels uitgelegd en moesten die dan toepassen in een schriftelijke of mondelinge oefening. Voor het echt vrijuit communiceren in het Engels was weinig ruimte; terwijl ik ervan overtuigd was - en ben - dat je een taal het beste al doende, pratend, luisterend en schrijvend kunt leren. Helaas had ik - als jongste docent in de sectie - het hierover niet voor het zeggen; dus paste ik me aan en probeerde stap-voor-stap wat verandering aan te brengen.

In 2013 besloot ons team Engels het roer om te gooien en flink te schrappen in het grammatica-aanbod in de onderbouw. We konden de keuze voor onze beoogde werkwijze prima uitleggen, maar niet theoretisch onderbouwen. Er was wel veel onderzoek gedaan over het effect van grammatica-instructie, maar weinig onderzoek met jongere taalleerders. De bestaande onderzoeken duurden vaak hooguit een paar weken. Bovendien werd daarin voornamelijk gekeken naar het accuraat kunnen toepassen van een grammaticale structuur. Expliciete grammatica-instructie kwam dan - logischerwijs - vaak als effectief uit de bus. Wij hadden een ander doel voor ogen: leerlingen leren vloeiend te communiceren. We wilden weten wat het effect zou zijn van een langdurig programma Engels zonder expliciete grammatica-instructie. Zulk onderzoek bestond nog niet in de vorm die wij voor ogen hadden, dus ik besloot dat zelf te gaan doen. Met een promotiebeurs kon ik 60% van mijn werkweek besteden aan wetenschappelijk onderzoek naar onze nieuwe aanpak."

Leslie Piggott is geboren in North York, Canada. Op haar 8e kwam ze naar Nederland. Ze deed de docentenopleiding Engels op de Noordelijke Hogeschool in Leeuwarden en staat sinds 2004 voor de klas. In 2011 behaalde zij (in deeltijd) de Master of Education.

In 2013 kreeg Leslie een promotiebeurs toegekend van DUDOC-ALFA, een programma dat eerstegraads bevoegde docenten de mogelijkheid biedt om, naast hun baan in het onderwijs, vier jaar lang een promotieonderzoek uit te voeren op het terrein van de vakdidactiek van de geesteswetenschappen. DUDOC staat voor Didactisch Universitair onderzoek van DOCenten.

Leslie Piggott promoveerde op 15 november 2019 op haar proefschrift *First Meaning Then Form: A Longitudinal Study on the Effects of Delaying and Reducing Form-focused Instruction for Young Adolescent EFL Learners*. Te downloaden via: www.lotpublications.nl/Documents/545_fulltext.pdf

Hoe zette je je onderzoek op?

"Ik nam taalvaardigheidstoetsen af en vergeleek de resultaten van twee cohorten (lichtingen) onderbouwleerlingen. We keken daarbij naar de complexiteit en diversiteit van het taalgebruik en de gevarieerdheid van de woordenschat, naar lees- en luistervaardigheid, naar vloeiend spreken en schrijven, en naar grammaticaal correct taalgebruik. De lichter die in 2014 aan de brugklas begon, kreeg les op de 'oude' manier: ruim een derde deel van de lestijd bestond uit expliciete grammatica-uitleg en -oefeningen. Voor de lichter uit 2015 (de experimentele groep van tien klassen) werd de grammatica-instructie uit het programma gehaald en werd de vrijkomende tijd besteed aan lezen, praten, woordjes leren en creatief schrijven. Alleen aan het eind van het tweede leerjaar kreeg de experimentele groep een korte cursus van zes lessen met echte grammatica-uitleg. Om iets te kunnen zeggen over de effectiviteit van onze aanpak, volgde ik de taalontwikkeling van die twee groepen leerlingen twee jaar lang."

Wat kwam eruit als resultaat?

"De leerlingen uit de experimentele groep bleken beter in begrijpend lezen en spraken vloeiender dan de controlegroep (die op de traditionele manier les kreeg). Ze schreven in grammaticaal opzicht duidelijk slechter. De leerlingen die wel grammatica in hun programma hadden, schreven accurater, maar bij het spreken liepen ze vast en maakten juist meer fouten, vooral in het eerste jaar.

De twee methodes blijken dus andere typen taalvaardigheid te ontwikkelen, waarbij de experimentele grammaticaloze aanpak meer blijkt op te leveren wat betreft spreek- en schrijfbereidheid en de traditionele aanpak van de controlegroep meer accuratesse.

Hoe vonden je collega-docenten deze nieuwe manier van lesgeven?

"Sommigen waren in het begin wel bezorgd dat grammaticaloos lesgeven zou leiden tot fout aangeleerde zinstructuren die zich moeilijk zouden laten corrigeren. Die bezorgdheid verdween al snel toen ze de resultaten van deze methode zagen.

Toch besloot het docententeam uiteindelijk om grammatica-instructie nog wel onderdeel te laten zijn van het curriculum in de onderbouw. De redenen zijn vooral praktisch van aard: het laat zich makkelijk toetsen en het is helder voor leerlingen. Wat is gebeven, is de manier van toetsing. Deze is veel minder gericht op accuraat taalgebruik en meer op communicatieve effectiviteit. Het blijft wel zoeken voor docenten om een goede invulling te kunnen geven aan lesinhoud waarbij grammatica een secundaire rol speelt. Gelukkig komen er steeds meer lesmethodes op de markt die minder gericht zijn op grammatica.

Engels wordt veel gesproken buiten het klaslokaal; de invloed hiervan was in dit onderzoek moeilijk te controleren. Een interessant vervolgonderzoek zou zijn of een soortgelijke interventie bij een vreemde taal die leerlingen (bijna) niet tegenkomen buiten het klaslokaal, zoals Duits of Frans, een soortgelijke effect laat zien."

Hoe was de combinatie van docent en onderzoeker zijn?

"Mijn positie - en mijn onderzoek - was wel uniek! Scholen zijn er meestal niet zo happig op om wetenschappers binnen te laten voor onderzoek, zeker niet voor twee jaar. Omdat ik van binnenuit werkte, in de school zelf, was het een stuk gemakkelijker om onderzoek in de klassen uit te voeren en data te verzamelen.

Het was wel een pittige tijd. Onderwijs slokt je altijd op, als docent steek je toch er vaak meer tijd in dan waarvoor je bent aangesteld. Toen ik aan het onderzoek begon, moest ik echt goed mijn tijd bewaken: 0,4 fte stond ik voor de klas en 0,6 fte was ik onderzoeker. Wat scheelde was dat ik als 'buiten-promovenda' aan de Universiteit Utrecht geen andere verplichtingen had dan mijn onderzoek. Ik hoefde bijvoorbeeld geen colleges te verzorgen, wat andere promovendi wel doen. Achteraf gezien vond ik dat eigenlijk toch wel jammer."

Vertel eens wat over je promotie?

"Op 15 november 2019 promoveerde ik aan de Universiteit Utrecht. De verdediging van mijn proefschrift en de ceremonie daarbij was een bijzondere ervaring. Ik had mijn proefschrift opgedragen aan mijn dochter van toen 8 jaar. Toen zij haar naam zag staan in een echt boek, was ze heel blij. Vol verbazing zei ze: "Dus daarom zat je de hele tijd achter je laptop!". Dat was een mooi moment. Het enige nadeel is dat ze nu steeds de verwachting heeft dat er weer een boek komt, omdat ik toch nog redelijk vaak achter de laptop te vinden ben..."

Raad jij collega-leraren aan om ook te gaan promoveren?

"Ik zou een promotietraject zeker aanraden. Het kost veel tijd, maar het is een unieke kans om je werk te combineren met academische verdieping. Je behoudt je baan en je krijgt een opleidingsmogelijkheid. Het verbreedt je kennis en inzicht, en het geeft je inspiratie voor je vak."

Een taal leer je het beste al doende, zonder (veel) grammatica-instructie

Meer informatie
leslie.piggott@nhlistenden.com